

Bilim Çocuk Kartları'yla Takımyıldızları Tanıyoruz

İyi çizilmiş bir resme bakmaktan kim hoşlanmaz? Ne var ki, çoğumuz resimlerin en güzelini, en etkileyicisini gözden geçiririz. Bu, yıldızlardan oluşan, gece gökyüzüdür. Yıldızları izlemek, özellikle de birkaçının adını biliyorsanız, çok heyecan vericidir. Bu nedenle olsa gerek, insanlar binlerce yıldır yıldızları izlemişler, onların belli dönemlerde belli konumlarda olduklarını keşfetmişler, parlak olanlarına ad vermişler. Elbette, eskiden yıldızlar denizcilere yön göstermiş; ekim zamanını bildirmiş; baharın müjdecisi olmuş. Günümüzde gökyüzünden bu şekilde yararlananların sayısı pek fazla değil.

Yıldızları tanımak, öğrenmek istiyorsak, yapmamız gereken, onları izlemeye elimizden geldiğince çok izlemek. Zaten, bulutlu havaları saymazsak, onlar hep gökyüzündeler. Yıldızları gözlemek için başımızı yukarı kaldırmamız yeterli. Özellikle, yerdeki ışıkların gökyüzünü kirlilemediği yerlere, yani kent dışına gittiğimizde, çıplak gözle yaklaşık 2000 yıldız görebiliriz. Elbette, parlak olanlarının sayısı çok daha az.

Eski çağlarda, yıldızları izleyen insanlar, parlak yıldızların gökyüzünde çeşitli şekiller oluşturdukları

rını düşlemişler. Bunlar, günlük yaşamda kullandığımız çeşitli araç-gereçten mitolojideki (söylence) kahramanlara kadar çeşitlilik gösteriyor. İşte, 7. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği de yaklaşırken, bu takımyıldızları biraz olsun size tanıtabilmek için Takımyıldız Kartları'nı hazırladık.

Takımyıldız Kartları'nda, gökyüzünde çeşitli zamanlarda görebildiğimiz 27 belirgin takımyıldıza yer verdik. Bu takımyıldızları en basit çizimleriyle, yalnızca parlak yıldızları gösterecek biçimde çizdik. Bunun yanında, çıplak gözle ya da bir dürbünle görülebilecek bulutsu, gökada, yıldız kümeleri gibi derin gökyüzü cisimlerinin de bazılarını işaretledik. Bu cisimler, gökbilimci Charles Messier'in oluşturduğu katalogda yer alan ve amatör gökbilimcilerin en çok gözledikleri gökcisimlerinin bazılarından oluşuyor. Bu gökcisimlerinin tanımlamaları da altta yer alan çerçevede veriliyor.

Kartlarda verilen yıldızların büyüklükleri, parlaklıklarıyla doğru orantılı. Yıldız ne kadar parlaksa, haritada o kadar büyük görünüyor. Açıklamalarda yıldızların yanlarında verilen sayılar en parlak yıldızların parlaklıklarını kadir biriminde veriyor. Kadir parlaklık sistemine göre, yıldızın parlaklığı ne kadar yüksekse, kadir değeri o kadar düşüktür. Hatta, en parlak yıldızlarda eksi (-) değerde bile olabilir.

Takımyıldızlardaki parlak yıldızların çoğu bir ada sahiptir. Ancak, genel adı olmayan yıldızlar, takımyıldız adının başına eklenen, Yunan alfabesinden bir harfle adlandırılırlar. Kartlarda, bazı yıldızlar, bu şekilde adlandırıldı.

Takımyıldızlarla ilgili daha ayrıntılı bilgiyi ve bu kartları daha rahat kullanabilmeniz için gerekecek gökyüzü haritalarını 10. ve 11. sayfalarda bulabilirsiniz.

Kartları Hazırlayan
Alp Akoğlu